

Teze za razpravo o združevanju oziroma sodelovanju podjetij: Agraria - Delamaris - Slavnik

I. Uvod

Gospodarski razvoj, moderna tehnologija in vedno večja konkurenca na kompleksnem tržišču proizvodov in storitev nas silijo v razmišljanje, kako bomo poslovali jutri. Razdrobljenost sredstev za delo, razdrobljenost kapitala, predvsem pa disperzija sposobnih kadrov je glavni vzrok za počasni razvoj posameznih podjetij. Specializacija in delitev dela ob istočasnem združevanju umskih, finančnih in tehnoloških kapacitet nam brez dvoma ustvarja pogoje hitrejšega razvoja. Do tega in podobnih spoznanj so posamezna podjetja v svetu, pa tudi doma že prišla, mnoga pa do takšnega spoznanja prihajajo, ker jih v to silijo tržni pogoji, ki se iz dneva v dan bolj zaostrojujejo.

Večina naših gospodarskih organizacij, ki se nahajajo v konjunkturnem položaju, posluje uspešno, vendar nobena ni prepričana, koliko časa bo lahko tako poslovala. Dejstvo, da močnejši v razdobju recesij lahko lažje zdržijo, je tudi v našem gospodarstvu prišlo do izraza. Glede na izkušnje v tujini in deloma tudi doma, ter glede na rezultate, ki jih ta podjetja ustvarjajo, lahko trdimo, da so integracijski procesi nujnost. Seveda so tako združena podjetja efikasna v svoji poslovni politiki le tedaj, če je združitev temeljito pripravljena. Polovičnost največkrat ne daje predvidenih rezultatov, kar pa ima zelo slab vpliv na poslovanje, kakor tudi na moralno delavcev in na javno mnenje nasploh.

Danes se podjetja združujejo čvrsto in manj čvrsto, v glavnem se pa združujejo podjetja iste ali sorodne panoge. Zelo malo pa je podjetij z različnimi predmeti poslovanja, ki bi se združevala in v takem združevanju našla svoj večji dohodek. V Sloveniji ni primera združevanja takih podjetij s tako različnim predmetom poslovanja, kot jih imajo Agraria, Delamaris in Slavnik. Primer takega združevanja (kmetištvo, proizvodnja, turizem, promet in trgovina), ki je uspešno, je MIGROS v Švici itd.

Dejstvo je, da je malim oz. srednjim podjetjem čas štet in jih bo vse ostrejša konkurenčna borba, razen tistih, ki imajo specifični položaj, eliminirala. Kako teče razvoj, je jasno razvidno v

zadnjih letih v Zahodni Evropi. Prav tako je tudi lahko naslutiti, kakšna prihodnost se obeta malim podjetjem v naslednjih petih letih v Jugoslaviji. Nobeno od navedenih treh podjetij ne more v krajšem časovnem obdobju postati veliko, ne da bi se pripojilo, ali se združilo v tej ali oni obliki z nekim drugim podjetjem.

Bodoči razvoj naših treh podjetij ne sme sloneti samo na iskanju razvoja, dobre organizacije, optimalnih investicij itd. samo za naša tri podjetja. Tu gre za to, da se odpro vsi kanali, da se poiščejo vse prednosti še za nadaljnjo integracijo, oziroma sodelovanje tudi z ostalimi podjetji na obali in tudi dlje. Vrsti drugih podjetij prav gotovo že v tem trenutku ne kaže drugega, kot da razmišljajo o istih problemih združevanja, kot to razmišljamo mi.

II. Prednosti združevanja

Koristnost združevanja naših treh podjetij se kaže predvsem v naslednjem:

1. Prednost združevanja je predvsem v bodočem skupnem razvojnem programu. Ta bo perspektivno zagotavljal razvoj tistih dejavnosti, ki bodo dajale najoptimalnejše rezultate, istočasno pa povezoval dejavnosti združenih podjetij kot so: proizvodnja, trgovina, gostinstvo, hotelirstvo, transport in druge. To se bo doseglo v tem programu z enotnim usmerjanjem sredstev, z usklajenim kadrovanjem in izkoriščanjem kadrov in predvsem z usklajeno poslovno politiko.

2. Povečanje ekonomičnosti poslovanja na osnovi koncentracije denarnih sredstev (večja masa denarnih sredstev, širši manevrski prostor ter povečanje likvidnosti, večja likvidnost vpliva na zmanjšanje stroškov, oz. zvečanje dohodkov).

3. Povečanje ekonomičnosti poslovanja na osnovi koncentracije zalog surovin, materiala, trgovskega blaga, kar v končni fazi pomeni zmanjšanje zalog na minimum (optimalno zalogo).

4. Povečanje ekonomičnosti poslovanja na osnovi prihrankov in večje efikasnosti pri združevanju in enotni organizaciji strokovnih služb in pomožnih dejavnosti.

5. Povečanje ekonomičnosti poslovanja pri medsebojnem oskrbovanju s surovinami, polproizvodi in gotovimi proizvodi.

6. Večji vpliv na gospodarske in politične dejavnike. Družbeno politične skupnosti in tudi banka imajo določen vpliv na celoten razvoj gospodarstva, na razvoj posameznih regij ali na raztež situaciji združena podjetja voj posameznih panog. Prav v z različnim predmetom poslovanja še bolj postanejo odločujoč faktor ne le lastnega pospešenega gospodarskega razvoja, ampak tudi odločujoč faktor pospešenega gospodarskega razvoja na svojem območju. Velik kapital, ki ima začrtano perspektivo, lahko odločilno vpliva na odločitve družbeno politične skupnosti ali odločitve bank, kot tudi drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnikov.

III. Načela združevanja

Pri načinu združevanja navedenih treh podjetij naj se upoštevajo naslednja načela:

1. Osnovno ekonomsko načelo združenega podjetja je samostojnost združenih organizacij s svojim rentabilnim in ekonomskim računom v okviru skupnega razvojnega programa.

Izhajajoč iz tega načela bo potrebno usklajevati rentabilnost in ekonomiko vseh združenih podjetij ter v določenih ali izjemnih primerih, na podlagi skupne odločitve, podrediti ekonomski interes posameznega podjetja celoti.

2. Dohodek posameznega združenega dela podjetja se lahko preliva v skupna sredstva samo v obliki skupnega financiranja po skupnem razvojnem programu in to v obliki posojil preko interne banke ali pa preko poslovnih bank, odvisno od tega, kako bi se to skupno financiranje organiziralo oz. v kakšni obliki bi bilo rentabilnejše. Prelivanje dohodka v druge namene, to je za kritje stroškov posameznih podjetij oz. za osebne dohodke in drugo ne bi smelo biti možno. Kolikor pa bi se to spoznamno dovolilo, bi moralo biti tudi to prelivanje samo pod nazivom posojilo, to je kot začasna investicija ali sanacija.

3. Integracija navedenih podjetij ne bi v nobenem primeru smela omejevati oziroma ovirati integracijske programe obstoječih podjetij z organizacijami, ki se po svoji dejavnosti lahko vključijo v obstoječe podjetje.

Predvidena nadaljnja združevanja morajo biti v skladu z razvojnim programom združenega podjetja.

IV. Splošna pravna in organizacijska struktura podjetja

Združenje med Agrario, Delamarisom in Slavnikom bi iz pravnega gledišča bilo združeno podjetje, v katerem bi vse organizacije v sestavi tega podjetja ohranile svojo samoupravnost in samostojnost. Združeno podjetje kot celota bi bilo samostojna gospodarska organizacija in pravna oseba, hkrati pa bi bile pravne osebe tudi organizacije v njegovem sestavu. Ker je združeno podjetje enotno podjetje, bi vse organizacije v njegovem sestavu izvrševale svoje pravice in obveznosti v skladu s statutom, razvojnim programom, plani in drugimi akti podjetja.

Pri integraciji podjetij v obliki združenega dela bi bilo potrebno organizirati skupne strokovne službe povsod tam, kjer posamezna podjetja ali zaradi svojega obsega ali pa zaradi načina organizacije niso sposobna in ne morejo organizirati dovolj kvalitetnih in strokovno sposobnih služb. Skupne službe bi se morale organizirati tudi v primeru, ko lahko rešujejo strokovne probleme, ki so enotni za vsa združena podjetja in ki omogočajo enoten razvoj in enotna usmerjanja združenih podjetij.

Skupne službe so lahko naslednje:

1. Skupna razvojno-programska služba, ki naj bi delala na perspektivnem razvoju in dolgoročnih programih združenega podjetja, kakor tudi posameznih podjetij, ki naj bi usklajevala kratkoročne pogodbe posameznih podjetij, usmerjala razvojno politiko in s tem perspektivno vključevala vsa podjetja v širši gospodarski razvoj jugoslovanske in mednarodne blagovne menjave.

2. Skupna komercialna služba, ki naj bi predvsem analizirala trg za vsa podjetja, iskala nova tržišča, usklajevala proizvodnjo s trgom, iskala nove možnosti proizvodnje z ozirom na razvoj trga ter istočasno vodila enotno poslovno-komercialno politiko vseh združenih podjetij.

3. Kot enotna služba naj bi bila tudi kadrovska, ki bi morala skrbeti za enotno kadrovsko politiko zaradi čim boljšega strokovnega izkoriščanja posameznih kadrov, njih specializacije, zamenjave kadrov, reševa-

nja sezonskih in nesezonskih konic, organiziranja sistematične vzgoje kadrov s tem v zvezi, pripravo kadrov z dolgoročnimi programi, usklajeno s programsko-razvojno službo.

4. Primerno bi bilo, da bi bila tudi pravna služba enotna in to poslovno-pravna, kakor tudi samoupravno-pravna služba, kjer bi se lahko kadri bolj specializirali in bi preko pravne službe dosegli bolj enotno reševanje notranje organizacije, kakor tudi pravnih stališč nasploh.

5. Možno bi bilo organizirati tudi enotno tehnološko službo ali v sklopu razvojne službe, s čimer bi zopet dosegli koncentracijo strokovnih kadrov, primerno specializacijo, s tem pa tudi obdelavo posameznih problemov po različnih plateh, kakor je za posamezni tehnološki postopek potrebno. Prav tako bi v sklopu enotne tehnološke službe lahko organizirali kvaliteten tehnično opremljen in strokovno zaseden skupni laboratorij, ki bi služil celotni tehnološki in tudi tehnični službi posameznih podjetij.

6. Služba za organizacijo dela, ki bi delovala za napredek in modernizacijo proizvodnih, gostinskih, turističnih in ostalih poslovnih ter organizacijskih enot.

7. Skupni mehanografski center za vsa združena podjetja, s čimer bi se doseglo enotno zajemanje dogodkov, polnost izkoriščanja mehanografskih naprav, rešitev programskih služb z mehanografskim centrom in tudi tehnična obdelava podatkov in dokumentacije.

Poleg organiziranja določenih skupnih služb bi se morala izvršiti tudi integracija določenih operativnih dejavnosti in to na dva možna načina:

— nekatere dejavnosti, kakor je zunanjetrgovinska, maloprodajna mreža in podobne, naj bi se integrirale tako, da bi se odvojilo iz sedanjih podjetij ter bi se iz njih organiziralo novo podjetje kot pravna oseba ter kot enakovreden član združenega podjetja, ki bi opravljalo dosedanje in razširjene naloge za sedaj obstoječa podjetja;

— določene dejavnosti, kakor so servisne službe, transport in podobno, bi se lahko organizirale tako, da bi bile centralno organizirane pri tistem podjetju, ki ima največjo potrebo po takih službah, ki jih ima že sedaj najbolje organizirane in ki ima največje možnosti za širjenje in sodelovanje teh služb, s tem, da bi vršilo usluge za vsa združena podjetja. Smatramo, da bi se lahko izvršila integracija naslednjih operativnih dejavnosti:

— zunanjetrgovinska dejavnost s tem, da bi bila lahko podjetje z dejavnostjo, ki jo imajo sedaj Agraria, Delamaris in Slavnik,

— vseh prodajnih in prodajno-skladiščnih kapacitet obstoječih podjetij v skupno prodajno mrežo,

— skupno organiziranje transporta — tovornega in združevanje tovornih kapacitet,

— skupno organiziranje internih servisnih služb,

— enotna obdelava in vključevanje v promet v Luki Koper in v prosti carinski coni, ali v obliki samostojne organizacije, ali pa v obliki določenih skupnih služb in organiziranju skupnih dejavnosti v prosti carinski coni.

Od integracije podjetij v združeno podjetje ne bi smeli pričakovati takojšnjih poslovnih in ekonomskih rezultatov. Takšna

Z letošnjega folklornega festivala na slovenski obali

integracija sama na sebi ne poveča v bistvu posameznih dejavnosti obstoječih podjetij in ne reši s samim aktom integracije določene probleme, pač pa ustvarja pozitivne pogoje, da se posamezne dejavnosti, posamezne službe perspektivno razvijajo in na višjem nivoju ter s to perspektivo omogočijo ustvarjati boljše ekonomske rezultate.

V. Postopek integracije

Na podlagi teh tez naj strokovni in samoupravni organi razpravljajo o načelnih vprašanjih in naj zavzamejo načelna stališča o upravičenosti predlagane združevanja podjetij. Na podlagi pozitivnega stališča samoupravnih organov in zadolžitve strokovnih služb se bo izdelal elaborat o integraciji.

Elaborat o integraciji je lahko izdelan do konca oktobra t. l. Na podlagi tega elaborata se bodo lahko delavski sveti dokončno odločili za ali proti integraciji in določili datum referendum in datum združitve.

VI. Zaključek

Po postopku integracije naj bi samoupravni organi sprejeli načelne odločitve v 14 dneh. V času priprav za integracijo bi bilo potrebno že reševati nekatera skupna vprašanja sporazumno in se poslovno čim bolj povezovati. Takšna vprašanja so predvsem naslednja:

— podjetja morajo razpravljati o integraciji na osnovi istih tez in enakih zaključkov in tudi časovno čim bolj usklajeno,

— podjetja naj bi se poslovno povezovala že pred združitvijo tam, kjer bo možno najti skupni ekonomski interes. Že sedaj se kažejo osnove za skupno delo pri organizaciji propagande, pri skupnem investiranju prodajnih in turističnih objektov, pri skupnem izkoriščanju skladišč in skladiščne službe, pri enotnem reševanju oskrbe z devizami, pri iskanju in zagotavljanju lokacij za poslovne objekte in objekte družbenega standarda,

— še pred integracijo bo potrebno intenzivno iskati nove

strokovne kadre, predvsem za določene skupne strokovne službe,

— podjetja naj bi čimprej poskrbela za skupno reševanje izobraževanja strokovnih kadrov v skupnem izobraževalnem centru,

— v integraciji morajo predvsem mlajši kadri videti polno možnost razvoja in strokovnega napredovanja, prav tako pa morajo tudi ostali kadri imeti zadostne možnosti pravičnega izkoriščanja strokovnih sposobnosti,

— prav bi bilo, da se že pred integracijo iščejo možnosti za združevanje likvidnih sredstev podjetij preko bančnih organizacij.

Koper, 13. 7. 1970.

Teze so sestavili na podlagi zadolžitve glavnih direktorjev strokovni delavci:

- AGRARIA
- DELAMARIS
- SLAVNIK

S seje delavskega sveta

Odgovorne odločitve

Seja delavskega sveta, ki je bila 22. junija 1970, je imela obširen in pomemben dnevni red.

Obračunavanje je bil letni plan, ki nakazuje predvideno realizacijo 171.963.000 din in 2.397.000 dohodka. DS je plan načeloma sprejel in ga je dal v obravnavo strokovnim službam in celotnemu delovnemu kolektivu.

Druga pomembna zadeva na delavskem svetu so bile investicije. Za odpravo ozkih grl je odobrena investicija v znesku 4.020.000 din. Načeloma je bila odobrena tudi druga faza bodočih investicij v znesku 3.140.925 din. Za predlagane bodoče investicije bodo izdelani ekonomski elaborati, o katerih bo delavski svet še razpravljal.

V zvezi z nabavo osnovnih sredstev in inventarja manjše vrednosti je DS pooblastil glavnega direktorja, ki lahko nabavi osnovno sredstvo do vrednosti 3.000 din za eno naročilo. O nabavi poročala delavskemu svetu ob polletnem in zaključnem računu.

Glede prodaje motorne ladje »KNEŽAK« je ostala zadeva še nadalje nerešena. Spremenjen pa je bil sklep z dne 6. 2. 1970 o prodaji ladje, tako da je izključna cena enaka knjižni vrednosti per 31. 3. 1970. Delavski svet je

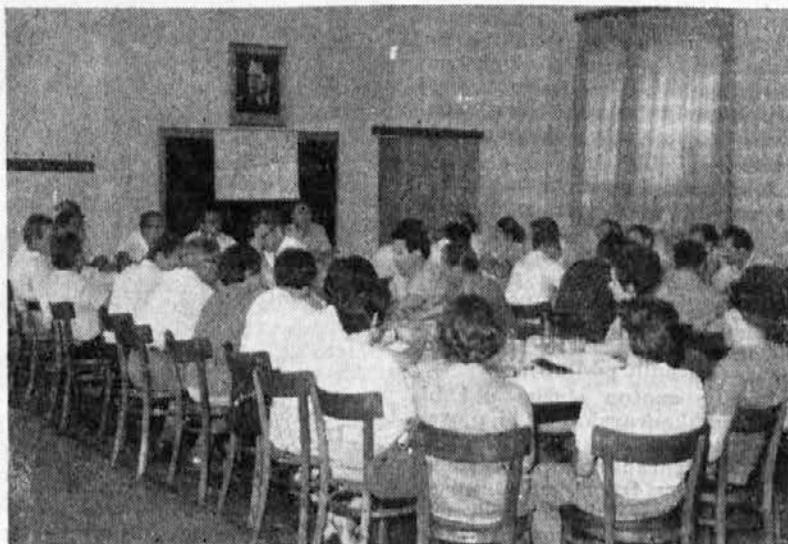
nadalje sprejel organizacijsko shemo posameznih enot podjetja, ki jo je pripravil Zavod za organizacijo poslovanja iz Ljubljane. Predložena shema se spremeni v toliko, da se maloprodaja izloči iz prodajne službe in vključi v pripravo odpreme in transporta. Tajništvo družbeno-političnih organizacij se pa izloči iz organizacijske sheme podjetja.

Sprejeto je bilo, da se neuporabna osnovna sredstva, drobni inventar in drugo blago odpro-

daja po dnevnih cenah. Glavni direktor določi odgovorno službo, ki izvaja prodajo. O izvršenih prodajah poročala delavskemu svetu glavni direktor četrtletno.

Za oročanje sredstev trgovskim podjetjem je bilo odobrenih 240.000 din. S tem je DS za leto 1970 zaključil odobravanje sredstev v te namene.

Iz stanovanjskega sklada podjetja se bodo kupila tri trosobna stanovanja v Izoll. Delamaris bo plačal 70 odstotkov vred-

DS na zasedanju ob razpravi o planu

nosti stanovanja v vrednosti 315.315 din. Stanovanja bodo vseljiva v jeseni tega leta. Stanovanjsko podjetje prispeva 30 odstotkov sredstev. Razpolagalno pravico bo imel Delamaris. Za posojila za gradnjo oziroma nakup stanovanj se iz stanovanjskega sklada dodeli 90.000 din. S sredstvi razpolaga komisija za družbeni standard.

Sprejeti so bili spremenjeni rangi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov za skladiščišnike. Strojnik in pomočnik v oddelku hranil v prahu bosta zaradi zdravju škodljivih pogojev prejemala urni dodatek v višini 0,40 din. Upravljalcev bazenov za kuhanje kokoši na oddelku paražitnika pa je priznan urni dodatek v višini 1 din, zaradi močne koncentracije pare pri delu.

Ob uvajanju nove organizacije v podjetju se ponekod formirajo nova delovna mesta. Ker je uvajanje nove organizacije proces, ki bo zaključen koncem leta, je delavski svet pooblastil, da za nova delovna mesta določa akontacije na osebni dohodek glavni direktor na predlog splošnega sektorja. Akontacije na osebne dohodke na teh delovnih mestih morajo biti v skladu z osebnimi dohodki na podobnih delovnih mestih, kot to predvideva pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Akontacije na OD za na novo sprejete strokovnjake do-

loča glavni direktor na predlog splošnega sektorja. Izjemoma lahko akontacije na OD na novo sprejetih strokovnjakov odstopajo od meril pravilnika o osebnih dohodkih.

Delavski svet je zavrnil predlog razširitve predmeta poslovanja na opravljanje zunanjetrgovinskega prometa za svoje potrebe in za potrebe drugih delovnih organizacij, zastopanje tujih firm, mednarodno trgovinsko posredovanje, prevoz blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi, proizvodnjo sadnih in drugih sokov ter osvežilnih napitkov, trgovino—promet s sadnimi in drugimi sokovi ter osvežilnimi napitki, ker ni bilo za to utemeljene ekonomske upravičenosti take razširitve.

Na podlagi izračuna rentabilnosti je delavski svet dal soglasje, da se v Desklah pri Novi Gorici odpre ribarnica z enim delovnim mestom.

Končno je bila dodeljena enkratna pomoč v višini 10.000 din Antonu Danjanjeviču — ribiču, ki je preteklo leto zaradi delovne nezgode postal 60-odstotni invalid, da bi mu omogočili nabavo proteze za roko.

Člani delavskega sveta so prejeli tudi informacijo o finančnem stanju za I. tromesečje s podatki za 5 mesecev letošnjega leta.

Davorin Reščič

Predlogi in pripombe v zvezi s planom za 1970

O planu za leto 1970 smo imeli številne sestanke in razprave. O njem je razpravljala delavski svet in ga načelno sprejel, obravnavali so ga sveti delovnih enot in strokovne službe.

Te razprave so dale številne koristne predloge in pripombe, ki jih je komisija za plan obravnavala in sprejela ustrezne sklepe za njihovo uresničenje, nekaterih že v letošnjem letu, drugih po v planu za prihodnje leto.

SVET DELOVNE ENOTE SLUŽBE SREDSTEV je predlagal, da se letni plan razširi tudi na plan uvajanja novih izdelkov, ki naj prinesejo podjetju boljše rentabilnost. Komisija je sklenila, da se ta predlog osvoji in da bosta za sestavitev tega plana zadolžena sektor marketinga in razvojni sektor.

Komisija za plan je tudi osvojila predlog te delovne enote, da proglasi vse delovne enote, ki naročajo dela pri tej službi, za odgovorne glede višine stroškov, potrebnih za izvršitev naročenih del. Delo, ki je pravočasno naročeno in za izvršitev

katerega je na razpolago primeren rok, je dosti cenejše od del, ki so naročena nenadoma in s kratkim rokom izdelave.

Svet iste delovne enote je tudi predlagal, naj se poiščejo boljše možnosti za zaposlitev tovarne ladje Vojko. Komisija je v soglasju z glavni direktorjem naročila komercialnemu sektorju in upravi ribolova, da predložita proučen predlog o najboljši zaposlitvi ladij Vojko in Knežak.

SVET DELOVNE ENOTE EMBALAŽE je predlagal, naj bi proizvodni plan obsegal tudi plan proizvodnje embalaže. Komisija se je s tem v celoti strinjala. Letošnji plan ne obsega tega plana iz več razlogov. Ko se je plan sestavljala, so bile šele v formiranju nove službe, ki bodo po novi organizaciji osnovni nosilci planiranja proizvodnje: operativna in tehnološka priprava dela. V pripravljalni fazi je študija za rekonstrukcijo oddelka pločevnaste embalaže in litografije, ki naj prouči lokacijo oddelkov, potrebno mehanizacijo, izbor izdel-

kov itd. Računamo, da bo elaborat končan do konca tega leta.

Komercialni sektor je bil že pred časom zadolžen za nakup stroja za embalaranje pločevinastih odpadkov.

SVET DELOVNE ENOTE RIBOLOVA je predlagal, naj ob višku ribolovne sezone ne pride do prepovedi ulova. Komisija smatra, da je treba pravočasno izvršiti vse ukrepe, da bo omogočen prevzem vseh ulovljenih količin ribe. Zato je v soglasju z glavnim direktorjem zadolžila operativno pripravo dela, da do konca avgusta na podlagi podatkov in izkušenj iz prejšnjih let napravi program priprav vseh sredstev in ukrepov za pravilno manipulacijo z ribo v sezonskem višku.

Komisija je sklenila predlagati, naj strojniki v hladilnici spadajo v tehnični sektor. Na ta način bo omogočena boljša povezava in delitev odgovornosti za vzdrževanje hladilnih naprav. Operativna priprava dela pa bo istočasno, ko bo sestavljala program priprav za ribolovno sezono, proučila tudi vprašanje, ali naj spada hladilnica pod komercialni ali tehnični sektor.

Svet delovne enote ribolova je predlagal, naj bi se za ribo uvedle enotne obračunske cene in ne dvojne obračunske cene, kot jih predvideva letni plan. V letnem planu so namreč predvidene nižje cene za ribo, namenjeno predelavi, in višje za ribo, ki bo prodana v svežem stanju. Svet tudi predlaga, naj bi se delež ribe, namenjen prodaji v svežem

Predsednik DS Savo Kapelj že tretje leto uspešno vodi zasedanja delavskega sveta. Na sliki ga vidimo kot udeleženca v razpravi o planu

stanju, povečal od 51 na 60 odstotkov.

Komisija za plan je ugotovila, da obstajajo enotna mišljenja in enotni interesi, da se čim več ribe proda v svežem stanju. V smeri tega cilja moramo stalno ukrepati in v to smer sprejeti tudi odgovarjajoče instrumente. Dvojne obračunske cene služijo prav v ta namen in zato jih velja obdržati.

Postaviti je treba nov sistem hranarin, višjih na oddaljenih loviščih in manjših za stacionirani ulov. Ta sistem naj spodbuja ribiče, da bodo lovili na bolj oddaljenih loviščih in tudi tedaj, ko ni pričakovati velikega količinskega ulova.

Strokovne službe bodo do konca avgusta proučile prednosti in pomanjkljivosti ločenega knjigovodstva s samostojnim obračunom za ribolovni obrat.

S sorodnimi podjetji ob istrski obali vodimo razgovore o poslovnem sodelovanju in o možnosti za enoten nastop na trgu za prodajo sveže ribe.

SVET DELOVNE ENOTE JUH je predlagal, naj se strokovne službe pred naročilom nove embalaže posvetujejo z oddelkom glede praktične uporabnosti te embalaže. Svet je tudi predlagal, naj se ustanovi interna degustacijska skupina. Komisija za plan bo te predloge priporočila strokovnim službam. Bila je tudi mnenja, da bo treba za embalažo najti take dobavitelje, ki bodo dobavne količine uskladili z našimi potrebami in da bo treba za prihodnje leto pripraviti kalkulativni odstotek odpisa embalaže, ki se hitro spreminja.

Na predlog SVETOV DELOVNIH ENOT PARADIŽNIKA IN SPLOŠNIH SLUŽB, da se ponovno prouči, ali bo mogoče proizvesti planirane količine paradižnikovega koncentrata in konzerv tune s povrtnino, je komisija sklenila:

— komercialni in tehnični sektor bosta proučila proizvodnjo paradižnikovega koncentrata v

podjetju in v kooperaciji in sestavila ustrezen predlog proizvodnje oziroma zaposlitve naših kapacitet;

— komercialni sektor bo proučil možnosti za pravočasen nakup zadostnih količin tune in predložil ukrepe, da to doseže;

— operativna priprava dela bo napravila podroben načrt za zaposlitve kapacitet za predelavo drobne plave ribe in tune v drugem polletju.

Komisija za plan je na koncu sprejela še naslednje sklepe: Komercialni sektor bo z razvojnim sektorjem ukrenil vse potrebne priprave za redno proizvodnjo pastet, zlasti kokoške paste. Preveril bo možnosti za nabavo sladkorja za napitke, tudi iz uvoza in na podlagi tega predložil kalkulacije. Posebna komisija bo proučila možnosti za hitrejšo prodajo osvežilnih robčkov.

Zvonko Grahek

Zakaj ribiči odhajajo iz podjetja?

Nič nenormalnega ni v tem, da ljudje odhajajo iz enega podjetja v drugo in podobno. Vsakdo si kroji življenje po svoje v upanju zmeraj na boljše.

Problem odhajanja ribičev in to kvalificiranega kadra je pri nas iz dneva v dan bolj pereč. Tako se rušijo šibki stebri, na katerih sloni naše ribištvo. Naša ribiška flota je zastarela. Ladije so stare. Razen dveh motorjev je vsa oprema v takem stanju, da se poveljniki ladij ne

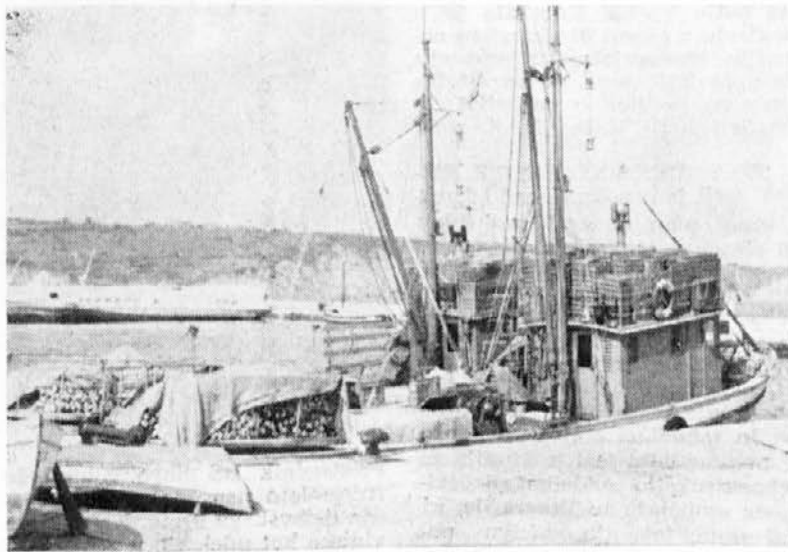
morejo na njo zanesti. Za učinkovit lov pa je treba iti vedno dalje na široko morje z nado sreče in upanjem na srečno vrnitev. Ob tem je nujno pogledati nekoliko v preteklost, ko je naša flota začela delati prve korake, da bi se odtrgala starim načinom ulovne tradicije. Takrat so se nabavili agregati, nylon mreže. S tem je sloves slovenske flote vidno naraščal. Ustanovljena je bila ribiška šola, ki je dala prav tiste kadre, ki smo jih bili ta-

ko potrebni. S tedaj novimi echosounderji so se odkrivala nahajališča rib, katere se je preje lovilo na petrolejko. Lov je bil s tem bogatejši. Zgradila se je hladilnica, ki naj bi pripomogla k boljšemu vnovčenju ribe. Zgradil se je edini ribiški stanovanjski blok.

Od tu dalje lahko govorimo o točki, ki je mejnik dobrega in začetek rakove poti našega ribištva. Namesto začeto nadaljevati, se je zadeva ustavila. Zamera bi bila stalna, če bi kdo, razen tistih redkih, ki živijo od ribištva dejal, da pozna njihovo delo. Ribiči od popoldneva pa do jutra z redkimi v vlaži prespanimi urami služijo svoj kruh. Največkrat jih vidimo le v pristanišču, ko s košarami s hrano čakajo na vkrcanje in zjutraj, če se jim nasmehne sreča, razkladajo svoj plen. Kočarjenje je najnapornejša vrsta ribolova. Ob tem so ribiči prikrajšani še za tisto malo ugodja, ki ga jim nudi v nekaj urah dom ob običajnem ulovu. Po 24 ur vlečejo neprespani mrežo kljubujoč morju in vremenu ter tako skušajo nadoknaditi, kar jim odvzame zima in slabo vreme. Vedeti moramo, da so dohodki ribičev odvisni izključno od ulova.

Kot že navedeno, naše ribištvo danes stagnira. Problemov je toliko, da ne vemo, kje bi jih za-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Vsakdanji detajl iz pristanišča v Izoli

Teze za razpravo o poslovno-tehničnem sodelovanju v ribištvu Delamarisa, Mirne in Školjke

I. UVOD

Ribištvo se je pri nas razvijalo v letih 1955 do 1961, ko je bilo v ribištvo SFRJ investirano 35 milijonov din. V tem času so se iz malih ribiških zadrug formirala ribiška podjetja, ki so se kasneje pripojila ribji predelovalni industriji. Od tedaj do danes ni bilo nobenega pomembnejšega napredka ne v organizaciji ne v tehnologiji in ne v tehniki. V letu 1962 so naša tri podjetja imela 82 ribiških ladij, medtem ko jih je danes v obratovanju le 64.

Nagel razvoj našega gospodarstva in vse večji tehnični in tehnološki napredek zahtevata od podjetja vse večjo povezanost in skupni nastop ne zato, da bi ribištvo zadržali na sedanjih stopnjah razvoja, ampak da bi ribištvo napredovalo. V ta namen pa je nujno energično in zelo konkretno ukrepati.

Tesneje moramo sodelovati, da bomo zmanjšali stroške ulova in da bi boljše izkoriščali osnovna sredstva. Lotiti se moramo sistematičnega vlaganja v ribištvo in modernizirati obstoječe objekte in opremo.

Slabo poslovanje in celo nerentabilnost v ribolovu nastajata tudi zaradi slabe organizacije prodaje rib v naših podjetjih. Dogovorov, kolikor jih sploh je, ne spoštujejo, tako da je riba včasih naprodaj pod lasno ceno. Nujno je preiti na nov način ulova ribe (lebdeča koča), za kar pa so potrebna precejšnja investicijska vlaganja, katerim pa posamezna podjetja niso kos. Prav tako je nujno, da v bodoče posvetimo večjo pozornost znanstveno-raziskovalni dejavnosti v ribolovu. Uspešno sodelovanje ali v okviru samostojnega podjetja za ribolov ali v okviru združenega podjetja in podobno je lahko prvi korak.

Iz podatkov o sedanjem stanju, ki jih tu ne navajamo, in drugih znanih dejstev ugotavljamo:

1. Vse tri flote ribarijo na istem ribolovnem področju, a vsako podjetje ima organizacijo z dobrimi in slabimi prijemi.

2. V ribištvo se je v zadnjih letih občutno zmanjšalo število plovilnih objektov, hkrati pa ni bilo storjeno prav nič, da bi se ulov ali produktivnost povečala, da bi se zmanjšali stroški. Če take situacije ne izboljšamo, pomeni to gotov propast flot pri vseh treh podjetjih.

3. Kvalificirani delavci iz ribištva se zaposlujejo v drugih panogah gospodarstva, kjer jih pač bolje plačajo. Solamo izredno malo novega kvalificiranega kadra, saj le-ta danes ne vidi v ribištvo nobene perspektive.

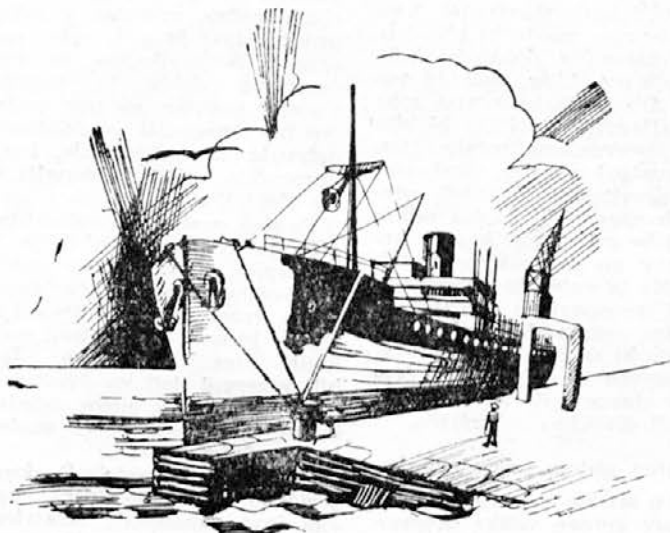
4. Amortizacija, ki jo obračunavamo za ladjo, ne daje nikakršnih možnosti niti za enostavno reprodukcijo.

5. V tem trenutku družbena skupnost ne kaže nikakršnega zanimanja za razvoj ribištva, čeprav je dobro znano, da je v drugih državah Evrope, kjer ribištvo nekaj pomeni, situacija povsem drugačna.

6. Dejstvo je, da je bilo do sedaj zelo malo sodelovanja med našimi ribiškimi flotami, da ne omenjamo nesodelovanja tovarn (razen Školjka—Delamaris) v proizvodnji ali v prodaji sveže in zmrznjene ribe.

7. Danes nima niti eno naših podjetij napisanega srednjeročnega plana razvoja predelave ribe, kaj šele srednjeročnega plana ulova ribe.

8. Vse tri ribiške flote imajo tri uprave, tri ali več delavnic, skladišč ribiškega materiala in rezervnih delov, različne ribiške ladje, motorje, radijske postaje, ehosonde, različne sisteme nagrajevanja, različne plane ulova za posamezne ladje itd.

II. PREDNOSTI POSLOVNO-TEHNIČNEGA SODELOVANJA

1. Enotna razvojna politika

Naši ribiški obrati v razvoju ne napredujejo in tudi ne stagnirajo, ampak v zadnjih letih propadajo. Dejstvo je, da temu propadanju ribištva ni vzrok le nerazumevanje širše družbene skupnosti, temveč tudi dosedanja politika naših podjetij. Možnosti razvoja postajajo zanimive prav v zadnjem času, ko postajata potrošnja in s tem tudi povpraševanje po svežih in konzerviranih ribah iz leta v leto večja.

Zelo težko in s prav velikimi napori in stroški bi vsako podjetje lahko izdelalo plan razvoja ribištva. Skoro nemogoče pa je,

da bi tak perspektivni program razvoja ribištva vsako podjetje zase tudi realiziralo, saj to zahteva ogromna finančna sredstva, ki jih nezdružena podjetja ne bi lahko dobila. Primernih kadrov, ki bi bili sposobni izdelati plan razvoja in kasneje ta plan tudi realizirati, očitno nima nobeno naših podjetij. Menimo pa, da je izdelava takega plana razvoja ribištva možna (le z velikimi napori), če se tega dela lotimo skupno. Skupna politika razvoja bi omogočila koncentracijo sredstev in kadrov. Dober učinek lahko dosežemo samo s skupnimi vlaganji v ribiško floto, kar velja tudi za boljše učinke pri organizaciji samega ribolova.

Koncentracija kapitala in skupni nastop bi pripomogla, da bi lažje dobili sredstva od banke ali

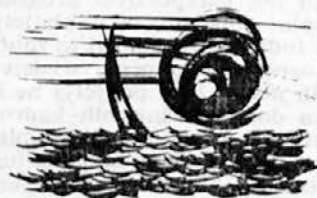
družbene skupnosti. Izhod iz sedanje situacije v ribištvi je treba iskati predvsem v novi tehniki (ribolov z lebdečo kočjo in ribolov izven Jadrana), v šolanju potrebnih kadrov in intenzifikaciji ulova obstoječih plovnihih objektov. S skupnim nastopom pri izobraževanju kadrov bi lahko financirali ribiško šolo. V okviru tega bi morali dati iniciativo za izoblikovanje take izobraževalne skupnosti, kjer bi bila koncentrirana sredstva teh prispevkov za šolstvo celotne panoge. S temi sredstvi danes razpolagajo republiške skupnosti za izobraževanje.

2. Enoten prevzem ribe

Naša podjetja imajo organizirana prevzemna mesta za prevzem ribe na vsej obali zahodne Istre. Vsa prevzemna mesta izven sedežev naših podjetij so inprovizirana, brez potrebne opreme in primerne prostora. Z enotno organizacijo prevzema bi z majhnimi investicijami boljše opremili vsa prevzemna mesta, tako da bi bil prevzem ribe boljše, hitrejši in kvalitetnejši. Vsako prevzemno mesto bi bilo lahko oskrbljeno z določeno količino zabojev, ledu, soli in podobno. Ob velikem ulovu ribe na oddaljenejših loviščih bi bila enotna prevzemna mesta (Lošinj, Sansigo) cenejša, predvsem pa učinkovitejša. Na vseh prevzemnih mestih bi lahko odkupovali ribe od zasebnikov in kooperantov po enotnih odkupnih cenah. Na ta način bi potrebovali manj transportnih sredstev. S pravilnim razporedom ulova in prevzema bi znatno zmanjšali relacije prevoza, saj bi ribe prevažali v glavnem do najbližje tovarne ali direktno na tržišče.

3. Enoten sistem nagrajevanja

Enoten sistem nagrajevanja bi imel prav gotovo velike prednosti pred sedanjim. Različni sistemi nagrajevanja zelo negativno delujejo na ribiče, saj vsak me-

ni, da je nepravilno, če je drug ribič za isto delo boljše ali slabše plačan od njega. Večkrat razmišljajo o tem, v katerem podjetju so boljše pogoji, kot pa o tem, kako bi povečali produktivnost dela. Odnos do delovnih sredstev (čuvanje in vzdrževanje) je v vseh naših podjetjih slab, čemur je vzrok tudi sedanji sistem nagrajevanja. Ribiči

so stimulirani samo za večjo produktivnost, a ne tudi za večjo ekonomičnost. Razlog za tak odnos do delovnih sredstev so tudi različna stališča naših podjetij do tega problema. Enotni sistem nagrajevanja naj bi ribiče stimuliral po različnih merilih: produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost. S tem bi dosegli večjo angažiranost ribičev, njihov večji osebni dohodek, zmanjšali pa bi fluktuacijo.

Razen z enotnim sistemom nagrajevanja in z drugimi materialnimi stimulativi ter tehniko je nujno doseči, da ribiči lovijo polnih 12 mesecev.

4. Tipizacija opreme in enotna skladiščna služba

Vsa naša podjetja uporabljajo 7 tipov ladijskih motorjev, 2 tipa ehosondrov, 4 tipe radijskih postaj in 4 tipe agregatov. Taka raznolikost v opremljenosti zahteva minimalno angažiranje velikih obratnih sredstev (razni deli, druga ribiška oprema) in povišanje števila delavcev v vzdrževanju in nabavi. Poleg velikega angažiranja obratnih sredstev v zalogah imamo zastoje pri vzdrževanju zaradi pomanjkanja nekaterih rezervnih delov in podobno. Enotna politika na tem področju bi omogočila specializacijo delavnic za vzdrževanje, kar bi omogočilo boljše in cenejše servis flote.

Enoten nastop pri nabavi in tipizacija bi omogočila boljše oskrbovanje z manjšimi stroški in eventualno otvoritev konsignacije za rezervne dele. Skladiščna služba bi npr. organizirali na nekoliko mestih in to tako, da bi bili rezervni deli za določen tip motorja samo v enem skladišču in to tam, kjer bi te motorje tudi vzdrževali.

Lahko bi organizirali skupno servisno službo za hitra popravila (avto, mehanik, električar), ki bi opravljala manjša popravila ladij v njihovih matičnih lukah.

Vzdrževalna služba bi s skupnim vlaganjem in s specializacijo lahko dosegla normalno produktivnost.

5. Enotna flota pogoj nadaljnje sodelovanja podjetij

Znano je, da imajo naša podjetja ne samo enake probleme v ribištvi, ampak tudi enake probleme pri proizvodnji in prodaji ribjih konzerv, pri prodaji sveže in zmrznjene ribe itd. Delamarijska ima razvite tudi druge dejavnosti, vendar je tudi pri Delamarijski najpomembnejša dejavnost predelava ribe.

Največ stičnih točk pa imamo le v ribištvi, zato tudi menimo, da moramo najprej prav na tem področju doseči sodelovanje. Vsak nadaljnji korak k sodelo-

vanju naših podjetij bi omogočil nadaljnje znižanje stroškov zainteresiranih podjetij. Vsak nadaljnji korak bi povečal razliko med lastno ceno in prodajno ceno. Dejstvo je, da naša podjetja predstavljajo v ribištvi 33 odstotkov celotnega jadranskega ulova, v proizvodnji ribjih konzerv pa sodelujejo z nad 50 odstotki. Enako je tudi pri prodaji sveže in zmrznjene ribe.

Specializacija v proizvodnji, skupni razvojni programi in enotna politika prodaje bi omogočili nadaljnje povečanje osebnih dohodkov, ki so v naši panogi pod povprečjem.

Prvi razgovori glede enotne nabave posameznih surovin, glede sinhronizacije proizvodnje in glede skupne perspektivne politike so že v teku.

III. ZAKLJUČEK

Vprašanja poslovno-tehničnega sodelovanja bodo najprej proučili strokovni delavci naših podjetij. Tako dopolnjen material bodo kasneje proučili najvišji organi samoupravljanja. V drugi fazi bo delavski svet, če bo potrebno, zahteval izdelavo elaborata, kateri bi prikazal ekonomsko upravičenost združitve ribiških flot. Elaborat bi tudi utemeljil najoptimalnejšo obliko poslovno-tehničnega sodelovanja flot:

- ali pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju ribiških flot z enotnim vodstvom
- ali samostojno ribolovno podjetje, katerega ustanoviteljji so naša podjetja z določenimi pravicami.

Ne glede na bodočo obliko čvrstejšega sodelovanja naših flot se bodo naša podjetja v avgustu dogovorila o skupni nabavi nekaterih najvažnejših surovin (ribe, pločevina, olje itd.), o sinhronizirani proizvodnji pločevinate embalaže (izdelava posameznih vrst doz, verniranje, litografiranje), o proizvodnji zmrznjene ribe za trg, o bodočem asortimanu v proizvodnji itd.

Kako urediti nagrajevanje?

Glavni urednik »Našega glasa« je imel intervju z referentom za proučevanje nagrajevanja tov. Francem Čehovinom o širokih razpravah o nagrajevanju v podjetju, ki zanima vse člane kolektiva.

Vprašanje:

Tov. Čehovin, čeprav ste zelo kratek čas v podjetju, ste lahko že spoznali, kakšen je sistem nagrajevanja članov naše delovne skupnosti in kaj menite o tem?

Odgovor:

Teško je v tako kratkem času podati kompleksno oceno delovanja obstoječega sistema delitve osebnih dohodkov za podjetje kot celoto. Reči moram, da sta obstoječa sistema ocenjevanja delovnih mest, t. j. s pomočjo kategorizacije in rang metode, nekoliko problematična, ker sta izdelana brez potrebne vnaprej določene metodologije.

Vprašanje:

Znano nam je, da so v zvezi nagrajevanja določeni individualni in kolektivni pritiski, ki želijo za vsako ceno izsiliti parcialno reševanje povišanja osebnih dohodkov. Morda bi nam povedali, kdo so ti in ali je res upravičeno tako reševati osebne dohodke?

Odgovor:

Ni slučaj, da poedinci in posamezne grupe sodelavcev zahtevajo povečanje osebnih dohodkov s tem, da bi se jim povečala stopnja kategorizacije oz. rang delovnega mesta. Menim, da parcialno reševanje problemov vnaša v ocenjevanje arbitrarnost in nenačelnost pri reševanju sistematičnih vprašanj delitve in notranjih odnosov v podjetju nasploh.

Vprašanje:

Glede na navedena dejstva, kako bi se lotili reševanja tega zelo perečega problema, kot je nagrajevanje, da bi odpravili nezadovoljstva in pridobili nove strokovne kadre?

Odgovor:

Sedanji sistem, lahko rečem, da sili v določeno poprečnost, kar onemogoča, da bi v podjetju posebno strokovnjake presojali tudi izven postavljenih kriterijev. V tem pogledu bo analogno potrebno za določeno prehodno obdobje prepustiti vodstvu delovne skupnosti nekoliko bolj proste roke. Sicer tu se takoj postavlja vprašanje, da bi

prišlo do zlorabe, toda če uveljavimo sistem odgovornosti posameznih organov in posameznikov, je nevarnost zlorabe v tem položaju minimalna. Podjetje bo nove kadre pridobilo le, če jim bo zagotovilo adekvatni osebni dohodek, ki naj bi ga dobili v kateri drugi delovni organizaciji regionalnega področja.

Vprašanje:

Ugotovljeno je, da člani naše delovne skupnosti precej mezdno reagirajo (gledajo vse skozi plačo, ne glede na efekt dela). Kaj bi bilo potrebno storiti, da bi zainteresirali člane kolektiva, da bi drugače gledali v prid

podjetja (povečanje storilnosti) in ob tem imeli tudi lastno korist oz. večji osebni dohodek?

Odgovor:

Ne bi se rad spuščal v oceno, kako delavci danes na splošno reagirajo na celotno delitev. Menim, da ni nobenih opravičenih razlogov, da bi se delavci obnašali do reševanja notranjih problemov kot nekakšni mezdni delavci, saj jim je zajamčena perspektiva skozi sistem, skozi napredok podjetja. Povečanje osebnega dohodka pa je možno, če bomo ustvarili večji dohodek.

Za odgovore najlepša hvala!

Detajl iz oddelka juh

Fizični obračun

Da je vročina, da smo nervozni in utrujeni, je resnica, vendar vsaka stvar do določene mere. Primer, ki se je zgodil dne 12. julija jutraj na vratarnici obrata Argo, je obsojanja vreden. Kurjač F.R. je ob odhodu iz službe s pestjo udaril vratarja A. B. v ličnico. Vratar je udarec potrpežljivo prenesel, vendar je moral naslednjega dne k zdravniku. Lahko bi nastala hujša tragedija, če bi vratar reagiral. Ob tem se poraja vprašanje, zakaj tako? Kakšen je to čut do sodelavca in človeka? Kje je trohica človekoljubnosti? Ali tak delavec ni v stanju jutri napraviti še kaj hujšega med sodelavci, v družini in podobno? Kam nas lahko privede, če se bomo fizično obračunavali med seboj? Ob tem povod in vzroki sploh niso važni. Kdor nad nekom dvigne pest, je nasilnež! O dogodku

bo spregovorila komisija za varstvo delovnega reda podjetja in verjetno pristojno občinsko sodišče.

Davorin Reščič

Mleko po 1,70 din

Na zadnji seji skupščine občine Izola, ki je bila 25. 6. 1970, so med drugim obravnavali tudi poročilo o pregledu kalkulacije za povišanje cene mleku pri podjetju »Agraria« Koper, o čemer smo pisali v prejšnji številki.

Po daljši razpravi je skupščina sprejela odredbo o določitvi ravni cen za nekatere proizvode in o določitvi marž v prometu na drobno. Po tej spremembi je bila določena cena mleku v polietilenski embalaži 1,70 dinarjev za liter.

Elektronski računalniki v gospodarstvu

**Tudi v Delamarisu in Slavniku
priprave za avtomatično
obdelavo podatkov**

Pri uvajanju računalnikov v naše gospodarstvo nastopi pri več ljudeh vprašanje, kaj ti novi elektronski možgani sploh lahko delajo. Odgovor je preprost. Vsak računalnik, tudi najmodernejši, ne počne v resnici nič drugega kot tisto, kar je do sedaj delal navaden namizni računski strojček.

Razlika je le v tem, da je od njega več tisočkrat hitrejši, da hitreje sprejema podatke in da nam mnogo hitreje in pregledneje posreduje rezultate. Razlika je tudi v tem, da ima moderni računalnik vsa navodila za računanje shranjena v spominu, medtem ko moramo namiznemu računalniku predpisati vsako računsko operacijo sproti.

Z industrijsko revolucijo v svetu je gospodarstvo dobilo vse širši razmah.

Iz primitivnih obrtnih delavnic so se začele razvijati tovarne, katere so zaposlovale vedno več ljudi. Izumi, ki so povzročili vse bolj komplicirano tehnologijo v proizvodnji, so tudi prinesli k temu, da človek ni mogel več spremljati vsega tega brez izračunov in zapisov. Po tovarnah je bilo vedno več ljudi, ki so se bavili samo z računanjem in temu je bil vzrok, da je bil že leta 1880 izdelan prvi računski strojček.

Do leta 1954 so obstajali najrazličnejši ročni in električni namizni računski stroji. Leto 1954 pa je povzročilo pravo revo-

lucijo na tem področju, pojavil se je namreč prvi elektronski računalnik. Ta prva generacija računalnikov deluje na principu elektronke. Ko so elektronke zamenjali trajnejši in kvalitetnejši tranzistorji, se je leta 1960 pojavila druga generacija računalnikov. Tretja generacija računalnikov, ki deluje na principu mikromodularne tehnike, pa se je prvič pojavila leta 1965.

Primitivne tehnike in metode obdelave informacij, ki se danes uporabljajo v naših podjetjih, ne morejo več zagotoviti sigurnih informacij za odločitve v sistemu poslovanja. Razvita in dobro organizirana podjetja v industrijsko razvitih deželah uporabljajo kompletne informacijske sisteme, a v njihovih okvirih se obdelujejo poslovne informacije skoraj popolnoma avtomatično. Informacijski sistem jim omogoča, da pravočasno dobijo zanesljive poslovne informacije in da v okviru možnosti ob majhni stopnji rizika pravočasno zavzamejo pravilna stališča in odločitve.

V Sloveniji je blizu 40 podjetij, ki že imajo elektronske računalnike in z njimi strojno obdelujejo najrazličnejše podatke, mnogo pa je še takih, ki se na to pripravljajo. Pri nas v »Delamarisu« in »Slavniku« smo napravili prve korake in se pripravljamo na tak način obdelave podatkov in informacij.

V najkrajšem času bosta o tem razpravljala delavska sveta obeh podjetij.

Bogdan Golob

ZAKAJ RIBIČI ODHAJAJO?

(Nadaljevanje s 6. strani)

čeli reševati. Sami ribiči ne vidijo izhoda. Cene plavih rib so iste že nekaj let. Nerešeni so stanovanjski problemi. Dober kvalificiran kader nima osnovnih življenjskih pogojev. Ljudje postajajo brezbrizni, nezainteresirani in si iščejo zaposlitev drugod. Morda bo kdo rekel, naj gredo, saj bodo prišli drugi? Zavedati se moramo, da je lažje nadomestiti 10 delavcev, ki delajo v podjetju, kot enega samega pravega ribiča, kajti delo in pogoji dela obeh so zelo različni. Ni enostavno izgubljati noči in to večasih še zastoni. Prav tako ni lahko ves mesec čakati, ali bo vreme dopustilo ulov, ali bo sploh riba, in če bo, ali bo podjetje prevzelo (absorbiralo) vse ujete količine rib.

Zaradi vsega tega ne smemo ribičem zavidati, če kakšen mesec zaslužijo dinar ali dva več kot ostali. Ta dinar je zaslužen pošteno.

Mihaela Trebše

Z dopusta v Lepeni

Iz našega počitniškega doma v Lepeni prihajajo samo pozitivne novice. Vsi, ki so do sedaj bili tam na dopustu, izražajo veliko zadovoljstvo. Hrana dobra. Spi se dobro. V hladni dolini med visokimi stenami je mir. Noči so hladne, nekaj dni je bilo hladno tudi čez dan. Veliko jih je izjavilo, da se v Lepeni človek res odpočije.

Vsem, ki so na dopustu, in tistim, ki bodo šli v naš dom in drugam, želimo lepo vreme, veliko zadovoljstva in pridobitev novih moči za nadaljnje uspešno delo na delovnih mestih.

DELO

- Delo je dolžnost vsakega človeka.
- Delo oblikuje človeka in njegovo zavest.
- Delo je osnovni pogoj obstanka človeštva.
- Delo je osnovni pogoj človekovega razvoja.
- Delo je človeku omogočilo, da se je ločil od živalskega sveta.
- Delo je človeka povzdignilo, da je zagospodaril nad naravo.
- Delo predstavlja osnovo družbenim odnosom.
- Delo je treba spoštovati — fizično in umsko delo.
- Delu čast in oblast!

Del udeležencev izleta ob prazniku 4. julija pri spomeniku na Predmeji

Prvo polletje je za nami

Prvo polletje je podjetje zaključilo s pozitivnim finančnim rezultatom.

V primerjavi z rezultati prejš-

njega leta oziroma v primerjavi s planom za leto 1970 smo z rezultatom letošnjega prvega polletja lahko zadovoljni.

	v 000 din		
	1/2 1969	1/2 1970	Indeks
Celotni dohodek	83.053	81.105	98
Porabljena sredstva	67.866	62.979	93
Dohodek	15.187	18.126	119
Bruto osebni dohodki	12.297	13.474	110
Pogodb. in zakon. obveznosti	2.538	2.541	100
Porabljena tekoča sredstva stanov. prispevek	—	159	—
Ostanek dohodka za sklade	352	1.952	560
Zaloge materiala in dr. inv.	18.325	17.348	95
Zaloge nodokončane proizv.	4.264	3.966	93
Zaloge gotovih izdelkov	18.972	12.846	68
Zaloge trg. blaga	14	160	—
Zaloge skupaj	41.575	34.320	83
Dolgoroč. krediti za obr. sred.	9.130	8.768	96
Kratkoročni krediti	22.719	24.348	107
Lastna obratna sredstva	10.802	12.822	119
Povprečno število zaposl.	1.438	1.356	94

Celoten dohodek je sicer v tem prikazu v letošnjem letu manjši kot v letu 1969. Vzrok temu pa je le v spremenjeni tehniki obročna (prehod iz plačane na obračun po fakturirani realizaciji). To potrjuje tudi dejstvo, da je prodaja v istem razdobju letos večja od prodaje v lanskem letu (v 000 din):

	1/2 1969	1/2 1970
Domači trg	52.563	61.484
Izvoz	14.211	19.100

Tudi proizvodnja je bila v letošnjem prvem polletju višja (v tonah):

	1/2 1969	1/2 1970
Gotovi izdelki	4.290	4.366
Polizdelki	1.091	1.296
Skupaj	5.381	5.662

Po programu, ki ga je predložil glavni direktor ob prevzemu dolžnosti in ki ga je potrdil tudi delavski svet, se naloge v glavnem tekoče izpolnjujejo.

Povečujemo izvoz kot tudi prodajo na domačem trgu. Zaloge gotovih izdelkov so se znižale za ca. 6 milijonov din. Zaposlenost v podjetju se je občutno zmanjšala. Doseženi so boljši finančni rezultati, kot smo jih planirali. Tudi drugi ukrepi glede organizacije materialnega poslovanja, sprejemanja poslovnih odločitev, sistemizacije delovnih mest, priprave novega načina nagrajevanja itd. se odvijajo v okviru postavljenih rokov. Slabše od predvidevanj pa se je gibala proizvodnja predvsem v zadnjih nekaj mesecih. Res je, da se je remont na oddelku predelave rib zavlekel preko vseh normalnih rokov, res pa je tudi, da proizvodnja v tem obdobju ni mogla

biti večja zaradi nemožnosti nabave zadostnih količin tune. Še slabše je potekalo doslej zmanjševanje zalog nekurantnega materiala in izdelkov. Dejstvo je, da moramo takoj vnovčiti nekurantno blago in moramo zato temu blagu tudi znižati cene na nivo, ki je primeren za hitro prodajo. K temu problemu se je pospešeno pristopilo šele v mesecu avgustu, saj se šele sedaj to blago vskladiščuje v posebnih skladiščih in se ocenjuje po stvarnih cenah. Računati je, da bomo tudi to neprijetnost iz preteklih tel likvidirali do konca leta, kot to predvideva program, sprejet v mesecu marcu. Teh negibnih oziroma nekurantnih zalog pa je več, kot smo

prej pričakovali. Služba, ki pripravlja predlog zmanjšanja cen sodi, da bodo ta zmanjšanja cen nekurantnemu blagu znašala preko 1 milijon Ndin. Zato moramo realno ocenjevati v bilanci prikazani dobiček. Dejanski dobiček v prvem polletju znaša torej le ca. 950.000 Ndin.

Čeprav smo uspeli občutno znižati skupne zaloge (7.000.000 Ndin), čeprav smo dobaviteljem mnogo bolje plačevali (10 milijonov din), nismo dovolj pozornosti posvetili dolgovom naših kupcev. Dejstvo je, da so nam bili kupci za 8.000.000 din več dolžni ob koncu prvega polletja kot ob začetku prvega polletja. Zaradi take situacije pri kupcih, ki ni značilna samo za naše podjetje, bomo v naslednjih mesecih posebno pozornost posvetili izterjavi. Izterjevalno službo bomo organizirali v okviru komercialnega sektorja in jo v ta namen posebej stimulirali.

V finančnem prikazu prodaje je treba upoštevati, da celotno povečanje ne gre na račun večje količinske prodaje, ampak da na povečanje vpliva tudi ca. 7 odstotno povečanje prodajnih cen. Isto velja za prodajo v izvozu s to razliko, da smo v letošnjem letu dobili za 15 odstotkov večjo izvozno premijo.

Ribiška flota, kot vsako leto v prvem polletju, tudi letos prikazuje izgubo (1.405.000 din). Vendar je pričakovati, da bo z večjim ulovom v naslednjih mesecih ribiška flota nastalo izgubo v prvem polletju v celoti pokrila.

Tomaž Pavletič

Delavski svet v avgustu

Na zadnji seji 19. 8. je delavski svet obravnaval tudi polletni finančni obračun, ki ga je v celoti potrdil. Delavski svet se je tudi v celoti strinjal, da je smotno, da se podjetje poslovno povezuje tudi z drugimi podjetji, saj je cilj podjetja večji dohodek. Zato je pozitivno ocenil pobudo o združevanju podjetij Agraria, Delamaris, Školjka in Slavnik, kot tudi pobudo za poslovno tehnično sodelovanje treh ribiških flot na zahodnoistrski obali.

Po izdelavi elaborata o poslovnem tehničnem sodelovanju oziroma združevanju podjetij, ki bo utemeljil vse podrobnosti in prikazal tudi slabosti, bo delavski svet dokončno odločil o pristopu k takemu podjetju. Delavski svet je smatral, da je pri izdelavi tega elaborata nujno pohiteti.

Nadalje je bil dokončno sprejet tudi letni plan podjetja, ki je nekoliko manjši, kot je bil predhodno predložen DS. Po novem planu bo znašala realizacija 163 milijonov 655.000 din in dobiček 2.150.000 din. Izvoz bo znašal v letu 1970 2.306.058 dolarjev na konvertibilno področje in 706.875 dolarjev na klirinško področje, v celoti torej 3.002.933 dolarjev. Obravnavane so bile tudi teze za izdelavo statuta podjetja. Prav gotovo bomo te teze novega statuta objavili v naslednji številki Našega glasa.

Delavski svet je tudi potrdil ustanovitev elektronskega računskega centra. Soustanovitelj tega centra je Slavnik. Osnovna sredstva bosta zagotovili obe podjetji v razmerju 50 : 50. Sedež bodočega elektronskega centra bo v Izoli.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Noločba v človeka

Mnogi misleči ljudje v zahodni Evropi že dalj časa premišljujejo o usodnem gospodarskem zaostajanju Evrope za Ameriko, ki je nastalo izrazito po drugi vojni.

Servan-Schreiber pripisuje ameriške gospodarske uspehe stalnemu izobraževanju, kajti stalno izobraževanje v Ameriki se ne šteje za človekoljubno delo, ampak za investicijo.

Znanje, znanje in znanje. Na izkoriščanju znanja in novih tehnologij sloni moč Amerike glede na zahodno Evropo, ki zaostaja zaradi svojega vztrajanja na industrijski okorelosti in revščini svojih raziskav.

Osebnost lahko v celoti zaživi le, če lahko do kraja razvije svoj potencial, razumski, čustveni in moralni. Moderne družbe si ne moremo zamisliti brez razvitih sposobnosti. Pot do osebnosti pa je dolga in težavna.

Nujno je, da investiramo v človeka, kajpada ne samo v njegovo znanje, ampak tudi v njegovo rast, v njegovo moralo. Morala je poleg znanja eden najtrdnjših temeljev človeškega dostojanstva, se pravi naše osebnosti.

Naložbe v človeka nam torej nikakor ne smejo pomeniti samo investicij v znanje, ampak moramo investirati v vso človeško osebnost, ker le celovita, skladno zgrajena človeška osebnost lahko pokaže takšne rezultate dela, ki si jih želimo.

Namen našega zapiska je bil predvsem v želji, da bi kolikor je to v tem ozkem okviru mogoče, opozorili na ravnodušnost in otopelost, s katero gledamo pogostokrat na medčloveške od-

nose. Investicije v človeka so lahko popolnoma nekoristne, če ne bomo investirali tudi v naše medsebojne odnose, ki so dokaj po naši krivdi nepristni, površni, lažnivi in potemtakem nečloveški.

Vsestranska rast osebnosti terja poglobljeno nego naše tenkotčnosti. Težko bi dali prav tistim, ki menijo, da za rast osebnosti skrbi neka imaginarna družba. Pri nastajanju osebnosti je lahko vsak posameznik soustvarjalec sedanosti, zakaj kljub kolektivizaciji življenja osebnost ne izgublja svojega pomena, nasprotno, visoko razvita osebnost postaja zahteva prav tega trenutka. Brez take pozitivne osebnosti, oborožene z znanjem, čustvom in moralo, lahko zapade vsaka družba na nešteto brezličnih drobcev.

Tudi človeških odnosov se moramo naučiti za vse življenje.

ZA DOBRO VOLJO

SMOLA

»Jaz imam pa res smolo.«
»Zakaj?«
»Prijavil sem se k mornarici, da bi spoznal svet, pa so me do delili v podmornico.«

POZNA URA

Jaka se pozno ponoči vrača domov; precej ga ima pod kapo. Ura bije dve. Ko gre mimo neke hiše, prebere napis na vratih:
»Poučujem trobento, saksofon in trombon.«

»Strašno,« se zdrzne Jaka, »pa ob tej uri!«

POJASNILO

Dva mlada zakonca sta šla zvečer v restavracijo. Ko sta večerjela, je šla skozi restavracijo lepa, vitka dama. Nasmehnila se je mlademu soprogu.

»Kdo je ta ženska?« je strogo vprašala mlada soproga.

»Oh, draga, nikar me ne sprašuj, kdo je to. Imel sem dovolj težav, preden sem ji razložil, kdo si ti!«

TINE IN KOVČEK

Tine je navadno s kozarcem v roki pričakoval novo jutro. Zaradi tega so ga znanci večkrat zbadali. Nekega večera pa je Tine prišel v gostilno s kovčkom v roki.

»Kam potuješ?« so ga vprašali prijatelji.

»Nikamor,« jim je odgovoril. »Kovček sem vzel s seboj zaradi malomeščanov. Naj mislijo, ko se bom zjutraj vračal domov, da prihajam z železniške postaje.«

O BODOCEM ZDRUŽEVANJU SKLEPA TUDI »SKOLJKA« IZ POREČA

Poreč, 19. 8. Na današnji seji delavskega sveta podjetja za ulov in predelavo ribe »Skoljka« iz Poreča so razpravljali tudi o pripravah na združevanje flot Delamaris, Skoljka in Mirna. Sklenili so, da pristopi tudi njihovo podjetje k pripravam za formiranje takega združenega podjetja.

Skoljka iz Poreča je eno najsolidnejših podjetij za ulov in predelavo ribe na naši obali. Zaposluje ca. 400 delavcev in ima 17 ribiških ladij. Že dolga leta sodeluje z Delamarisom. Delamaris nabavlja surovine in prodaja izdelke za Skoljko. Skoljka pa po vsakoletni pogodbi oskrbuje Delamaris s plavo ribo iz lastnega ulova. Skoljka ima tudi samostojno organizirano prodajo sveže ribe.

RIBIŠKI PRAZNIK 12. in 13. SEPTEMBRA

Turistično društvo Izola je predlagalo, da organizira ribiški praznik 12. in 13. septembra. Seveda bo pri organizaciji ribiškega praznika sodelovalo naše podjetje. Pričakujemo, da bo organizacija ribiškega praznika letos boljše kot lansko leto.

Podjetje bo pripravilo sprejem za naše ribiče. Sprejemu in zakuski bi prisostvovali tudi delegaciji ribičev »Skoljke« iz Poreča in »Mirne« iz Rovinja. Najboljšim posadkam v preteklem obdobju nameravajo podeliti posebno priznanje.

Prepričani smo, da bo tudi tisti del ribiškega praznika, ki ga pripravlja Turistično društvo, v celoti uspel.

DOLGOČASJE

Neka soproga takole govori prijateljici o svojem možu. »Ah, kaj hočem, moj je vedno na potovanju. Doma je komaj kak mesec na leto.«

»Hudo se dolgočasiš, kajne?«
»No da, tisti mesec že nekako hitro mine.«

DA SI NE POKVARI DOPUSTA

— Kaj, komaj ste se vrnili od doma, in že prosite za nov dopust?

— Veste, rad bi se poročil.
— Zakaj se niste zdaj poročili, ko ste bili doma?

— Nisem si hotel pokvariti dopusta!

»NAS GLAS« izdaja kolektiv Kombinata konzervne industrije »Delamaris« Izola. — List urejuje uredniški odbor skladno z 229. členom statuta kombinata Delamaris — Glavni in odgovorni urednik Davorin REŠČIČ. — Tiska tiskarna CZP Primorski tisk Koper. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

DELAJSKI SVET V AVGUSTU

(Nadaljevanje z 11. strani)

Seje delavskega sveta se je kot običajno udeležil tudi glavni direktor, ki je delavski svet obvestil o tekočih nalogah in njihovem izvajanju, ki sicer niso bile na dnevnem redu.

Doslej se je nadomestilo za dopuste obračunavalo in izplačevalo glede na povprečje zaslužka posameznika v preteklem letu. Dejansko je tako vsakdo prejel manj v kuverti, ko je bil na dopustu, kot takrat, ko je delal. Če to ni bilo nepravilno, je bilo prav gotovo nesmiselno. Delavski svet je sklenil, da se vsi dopusti (razen za ribiče) obračunavajo po povprečju tekočega leta. Ta sklep velja od 1. januarja letos. Računovodstvo bo izplačalo razliko tistim, ki so že bili na dopustu, v naslednjem mesecu.